resurgens ex mortuis, cum quo et nos suscepto baptismo resurreximus, *jam non moritur, mors illi ultra non dominebitur*; ergo nec repeti baptismus potest, neque pœnitentia comes baptismi denuò suscipi. His omnibus consentanea dixit Ambrosius citato loco; ideò videlicet de baptismo intelligendum esse Apostolum, *quia per lavacrum renovamur, per quod renascimur*; et Augustinus : *Eos enim, qui jam baptizati fuerint, curari meliùs dicimus per pœnitentiam, non renovari, quia renovatio in baptismo est.*

Alterius loci, capite 10, hæc etiam significatio esse potest ex Chrysostomo et Augustino, non remanere scilicet alterum baptisma, alterum crucem, quâ voluntarium peccatum expiemus: *Ut hoc significaverit Apostolus*, inquit Augustinus, *non posse deinceps eum qui peccaverit, iterùm baptizando purgari : quo intellectu intercluditur pœnitendi locus.* Vel quod credibilius est, voluntariè peccantes, nimirùm Apostatas discedentes à Christo, *deserentes collectionem nostram*, ut Apostoli verbis ibidem utar, et eos, *qui filium Dei conculcaverint*, dixit Apostolus, non posse speraro post baptismum in Ecclesiâ acceptum aliam sibi paratam hostiam propitiationis, non quia locus pœnitentiæ non sit, sed quia cùm nulla sit hostia Deo hominem concilians præter Christum, et Christi mortem, si quis hanc defectione suâ contempserit, neque Christum alterum, neque aliam Christi mortem, neque ullam aliam hostiam inveniet, cujus oblatione placetur Deus. Quæ verò de Esaü, ex c. 12, habet Apostolus duobus modis accipi possunt: Uno modo, Esaü non invenit pœnitentiæ locum apud patrem; nam cùm frater benedictionem jam, atque hæreditatem præripuisset, adduci pater non potuit, ut, dicto revocato, hæreditatem amissam ad priorem natu transferret. Altero modo, apud Deum veniam non habuit, quia etsi fleverit, non rectè de peccato pœnituit, neque Dei iram avertit; quo exemplo deterrere homines à lapsu voluit Paulus incertum pœnitentiæ exitum proponens. Quæ cùm ita sint, nihil habent Novationi præsidii in epistolâ ad Hebræos ad defensionem erroris. Et hactenùs quidem hâc de epistolâ multum sermonem produximus.

Restat, ut quo tempore, et ad quos missa epistola sit, illicò expediamus. Tempus sub initium hujus articuli jam indicavimus; Româ scilicet in primo adventu post biennium, cùm exempto jam Timotheo, propè solvendus esset à vinculis, vel libertatem paulò ante recepisset, epistolam misit; quare anno fermè 62 vel 63, initio epocham constituimus. Cùm verò ad Hebræos epistola inscribatur, Hierosolymitanis, et Palæstinis Hebræis datam verisimiliùs sentimus. Cæteri enim diffusi per imperii Romani provincias Hellenistæ potiùs, quàm Hebræi vocabantur; Palæstinam verò incolentibus Hebræorum nomen potissimùm congruebat. Tum eosdem visitaturum se dixit Paulus, ad quos scribebat : at numquid in omnes Romani imperii provincias ire constituerat, totamque terram lustrare, quòd ei foisset faciendum, ut videret, quos litteris hortabatur? Ad Hebræos ergo unius provinciæ, cujusmodi Palæstina erat, scripta illa sunt, et quidem ab eos ipsos, qui invidorum fratrum potentiâ, vi, contumeliis, rapinis oppressi consolatore egebant in maximis calamitatibus, quales fuisse scimus Judæos in Palæstinâ Christum confitentes. Neque his contraria supra posuimus, cùm ex Petri Apostoli litteris ad Judæos dispersionis datis probabamus Paulinæ epistolæ ad ipsosmet scriptæ testimonium perhiberi; ex quo concludi videtur, cùm diffusos per Asiam Petrus alloqueretur, eosdem et Paulum antea allocutum. Nam Petrus iis verbis, *sicut charissimus frater noster Paulus..... scripsit vobis*, non ad cosmet, neque ad eosdem locos scripsisse Paulum dixit, sed ad homines ex eodem genere, ex Abrahæ semine, à quibus, etsi in Palæstinâ commorantibus, reliqui in varias orbis partes dispersi iidem epistolæ exemplaria accipere facilè posuerunt, et legere res difficiles intellectu. Solemus enim in familiari sermone, quod cujusdam nationis hominibus, ubicumque ii sint, nuntiatum est, non privati, sed publici commodi causâ, si ad omnium æquè notitiam pervenit, dicere nuntiatum omnibus, quanquàm ad paucos, et fortè non procul distantes sit missum nuntium. Petrus igitur cùm sciret à Paulo datas litteras in Palæstinam ad eos, qui ex circumcisione in Christum crediderant, doctrinamque ibi traditam, æque profuturam Hebræis omnibus, ubicumque ii reperirentur; putaret autem à Palæstinis epistolam ad cæteros fratres dispersos propagatam, tanquàm de re notâ sermonem habens in memoriam revocavit, quæ Paulus scripserat, monuitque res captu difficillimas ab indoctè pravis detorqueri.

ARTICULUS VIII.

De Epistolis Catholicis generatim; et sigillatim de beati Jacobi Epistolâ.

Epistolas omnes Pauli epistolis accedentes majores nostri vocârunt epistolas *Catholicas*, id est, universales, scriptas nimirùm à fideles universos, vel eos saltem, qui ex Judæis fidem susceperant, seque in omnes mundi partes diffuderant; atque ob id catholicas vocârunt, ut eâ appellatione ab epistolis ad singularem quemdam hominem, vel ad Ecclesias in unâ quâdam urbe, vel provincia coactas datis distinguerentur. Hujusmodi quidem non sunt duæ posteriores Joannis; verùm, cùm in idem volumen conjectæ ambæ sint, in quo universales, et circumquaque delatæ epistolæ continebantur, commune nomen et ipsæ sumpserunt. Et sanè non intererat duas posteriores à priore Joannis disjungere; imò multùm conducebat ad priorem illam et duas alias apponere, ne de canonicâ earum auctoritate dubitaretur. Vocatæ sunt et à Latinis quibusdam scriptoribus *canonicæ*, quia et ad canonem librorum novi fœderis perindè ac Paulinæ pertinent, et ad mores componendos, fidemque confirmandam præcepta, et regulas complectantur. Sunt autem septem numero, una Jacobi, duæ Petri, tres Joannis, item altera Judæ quo ordine usque à primis seculis recensentur in canone concilii Laodiceni 60, ab Eusebio, lib. 2, c. 23, à Cyrillo Hierosolymitano Catech. mystag., ab Athanasio in epistolâ festali, ab auctore Synopseos, à Gregorio Nazianzeno carmine de Canone sacræ Scripturæ :

Hinc bis septenæ literæ, quas numine Paulus
Æthereo scripsit, sequitur post una Jacobi,
Atque duplex Petri, tres rursùm auctore beato
Joanne, ac Judæ postremo est unica.....

à Hieronymo in epist. ad Paulin., à Damasceno lib. 4, de fid. Cathol., aliisque, quanquàm aliter à quibusdam Patribus, et Scriptoribus disponantur. Nam quidam primas Petro Apostolorum principi etiam in epistolarum distributione deferri, tùm cæterorum dignitatis rationem haberi debere æquum judicantes, utramque Petri epistolam primo loco, deinde Joannis, postea Judæ, postremo Jacobi posuerunt; alii verò aliam pro arbitrio distributionem secuti primò Petri, proximè Jacobi, deinde Joannis, et Judæ epistolas collocârunt.

Harum epistolarum unum argumentum est, solam fidem bonis operibus vacuam non efficere animæ sanctitatem, nec ad salutem perducere, contra, quam pseudo-Apostoli Paulinis epistolis abusi Simoniani, Nicolaitæ, aliique hæretici partam nobis à Christo libertatem plus æquo extollentes vulgaverant. Id præcipuè S. Jacobus in epistolâ suâ plenissimè confecit, quam et divinam esse, et apostolicam officii nostri est demonstrare. Ut de auctore primùm inquiramus, inter Apostolos, qui Jacobi nomen habuerunt, duo numerantur, alter Joannis frater, et Zebedæi filius, alter filius Alphæi; ille jussu Herodis Agrippæ interfectus est gladio paulò ante festum azymorum, quùm rex et Petrum in carcerem conjecit, ut Judæorum gratiam, et benevolentiam consectaretur. Et de illo quidem Jacobo sine ullâ cunctatione pronuntiari potest auctorem epistolæ non esse, quanquàm Patribus aliquot placuerit Zebedæi filium scriptorem dicere, et quibusdam veteribus Syriacis exemplaribus inscriptum sit Jacobum eum esse, quem divinæ suæ gloriæ in monte Thabor Christus testem accivit, quo honore Joannis fratrem dignatum scimus. Nam anno quadragesimo quarto æræ vulgaris Zebedæi filius martyrium sustinuit, priusquàm extra Palæstinæ fines Evangelium multùm propagaretur, ut omnium Patrum, atque interpretum concessu ratum est; epistola autem Jacobi Catholica ad universos Judæos Evangelii studiosos per Syriam, Græciam, Asiam diffusos data est; epistola ergo illa scribi non potuit à Jacobo Zebedæi filio. Accedit etiam filio Zebedæi vivente neque epistolam ad Romanos, neque ad Galatas ab apostolo Paulo jam fuisse editas, à quarum tamen pravo intellectu Jacobus scribendi argumentum sumpsit, ne quis deciperetur, et solâ fide se fore salutem consecuturum crederet; quin etiam, dum vita Zebedæi filio manebat, ne exortas quidem fuisse hæreses creditur Simonis, et Nicolai, quas auctor epistolæ in totâ suâ oratione convellit.

Hoc igitur explorato, quæstio ad alterum Jacobum traducitur, Alphæi filium, cui statim consequeretur attribui oportere Catholicam epistolam, si præter eum nemo alter vocatus Jacobi nomine ætate Christi se divino magistro adjunxisset. Est enim Jacobus quidam in Scripturis commemoratus filius Mariæ, et frater Joses (id est Joseph), Judæ, et Simonis, quem Marcus *minorem* appellat, Paulus ad Galatas *fratrem Domini*, publico cognomento *Justus* dictus, primus Hierosolymorum episcopus, atque anno circiter æræ vulgaris sexagesimo secundo de templi pinnaculo propter Christi confessionem actus præceps. Hunc autem inter omnes non convenit esse ipsummet Alphæi filium ad apostolatûs dignitatem evectum, quoniam et Apostoli nomen initio epistolæ reticetur, et ex veteribus Hegesippus, eique non discors Hieronymus episcopum Hierosolymæ unum ex duodecim Apostolis fuisse non dixerunt. Quam causam, ut expediamus, liceat parùmper digredi, et de fratre Domini veterum sententias in medio ponere.

Jacobum fratrem Domini Patres Græci, ut plurimùm Origenes, Eusebius, Gregorius Nyssenus, Epiphanius, Amphilochius, Chrysostomus, ex Latinis Hilarius filium esse crediderunt Josephi ex priore conjugio susceptum, quàm beata Virgo Maria Christi Mater Josepho collocaretur. Ab hâc opinione Ambrosius, atque Augustinus assensionem cohibuerunt; Hieronymus verò omninò recessit, toto nisu contradicens ob id Domini fratrem Jacobum nominatum, quòd Mariam Cleophæ (ut Joannes scribit) beatissimæ Virginis sororem matrem habuerit; Hegesippus contra Jacobum filium, ait, Cleophæ, fratris Josephi; alii verò filium Mariæ, filiæ Cleophæ. Inter tot sententias quæcumque assumatur, illud semper verum erit Jacobum jure dici potuisse Christi Domini fratrem, Hebræorum more, qui sanguine conjunctos appellabant fratrum nomine. Si quid in hâc controversiâ nobis esset opus afferri, planè repugnaremus et nos prioribus Patribus, qui beatum Joseph Jacobi patrem esse prodidêre, quidquid demùm videantur Scripturæ indicare, ex quo Patres suam illam Jacobi, et Jesu cognationem probaverint. Nam quod Jacobum, ejusque fratres ad beati Joseph, et Mariæ Virginis familiam pertinere Judæi significaverint, Matth., cap. 13, v. 55, et Marc., cap. 6, v. 3 : *Nonne hic est faber filius Mariæ, frater Jacobi, et Joseph, et Judæ, et Simonis? Nonne et sorores ejus hic nobiscum sunt?* quod Evangelistæ adhæsisse comites sanctissimæ Genitrici narrent, unde veteres colligebant Jacobum, et tres reliquos, quùm filii Mariæ Virginis non essent, saltem filios Josephi esse ex priore conjugio debuisse, Hieronymus invictè confutavit. Si enim mater Jacobi, et Josephi in vivis erat, atque adstabat cruci, Christo Domino in crucem acto, quomodò poterat Josephus beatissimæ Virginis sponsus ex aliâ uxore defunctâ Jacobum, et cæteros suscepisse? Aut duasne fuisse sanctissimo viro uxores, et ambas viventes, alteram Jacobi, Josephi, Simonis, et Judæ, alteram Christi Domini matrem suspicabimur? aut unâ repudiatâ, alteram duxisse? Ait enim Matthæus, cap. 27, v. 55 et 56, et Marcus, cap. 15, v. 40 : *Erant autem mulieres multæ..., inter quas erat Maria Magdalena, et Maria Jacobi, et Joseph mater...* Hujus sanè argumenti vim ne minimùm quidem infirmat Gregorius Nyssenus in sermone secundo de Resurrectione, atque Anastasius Nicæensis putans beatam Virginem Mariam Christi matrem, matrem quoque Jacobi à Matthæo dici, quia

et vulgò mater Jacobi appellabatur; erat quippe Josephi sponsa, qui Jacobum genuerat. Etenim urget Hieronymus, cur Evangelistæ hoc uno in loco Mariam Virginem matrem Jacobi, et Josephi vocàssent, quùm Christi Domini matrem faciliùs et clariùs vocare potuissent? Cur duas non distinguamus mulieres, quas Joannes, cap. 19, v. 25, apertè distinxit? *Stabant autem juxta crucem Jesu Mater ejus, et soror matris ejus Maria Cleophæ, et Maria Magdalena;* Maria enim Cleophæ apud Joannem eadem est ac Maria Jacobi, et Josephi mater apud Matthæum et Marcum; assentiendum igitur est S. Hieronymo, et cæteris plerùmque Latinis Patribus non ideò Jacobum Christi Domini fratrem appellari, quòd à Josepho ortum duxerit.

Unde ergo fraternitatis illius origo repetatur? Aut quam unquàm Jacobus, si eum Apostolum credimus, Alphæi filius cùm esset, potuit conjunctionem habere cum Christo? Si enim fratrem Domini dicamus, quia erat beatæ Virgini sanguine conjunctus ab ejusdem sorore filius, necesse est non Alphæi, sed Cleophæ filium dicamus; si autem ex patre Alphæo cognationem extraxisse velimus, quodnam ei cum beatâ Virgine, vel cum beato Josepho sanguinis vinculum intercessit? Et quidem difficillimum est ejus propinquitatis originem invenire, idque ipsum in causâ fuit, cur multi Jacobum Hierosolymorum episcopum fratrem Domini à Jacobo Apostolo sejunxerint. Hieronymus arbitratus est Alphæum, et Cleopham duo fuisse ejusdem viri nomina, qui Mariam sororem B. Virginis uxorem duxerit, eâque de causâ, quod Jacobus ejusdem Virginis nepos esset à sorore, et verus Christi Domini consobrinus, nomen fratris Domini habuisse. Theophylactus Mariam sororem B. Virginis nuptam Alphæo dicit, ex quo Jacobum genuerit; ipsam autem appellatam Mariam Cleophæ ex patris, id est, soceri, non ex mariti nomine, quòd filia esset Cleophæ. Hegesippus auctor sanè gravis, et cæteris antiquior Jacobum à Cleophâ, et Mariâ genitum apertiùs testatur; propinquitatem verò inter Jacobum, et Christum Dominum ex Cleophâ proficisci, patruo Christi Domini, utpote Josephi fratre, ex quo Jacobus, et Christus Dominus fratres patrueles habebantur. Porrò negat Hegesippus Jacobi matrem fuisse sororem Virginis Mariæ, cùm velit esse tantùm Josephi fratriam, fortasse vix consentaneum etiam existimans duas veras sorores eodem Mariæ nomine esse vocatas. Et ex his quidem Patrum sententiis, quas tamen non dijudicamus, satis intelligimus, quomodò vel consanguinitate, vel putativo consanguinitatis vinculo junctus fuerit Christo Domino Jacobus; imò verò et intelligi commodè potest eumdem Apostolum fuisse, contra eorum judicium, qui inculcant alterum esse Jacobum Alphæi à Christi Domini fratre.

Enim verò nobis videtur Jacobum justum, fratrem Domini, Hierosolymorum episcopum, de quo hactenùs sermonem fecimus, unum esse ex duodecim Apostolis, quos Christus sibi comites adscivit; neque alium quærendum esse Catholicæ epistolæ auctorem, ut eò revertamur, unde illustrandæ quæstionis causâ discessimus; quamobrem cùm nemo alter Jacobus in Apostolorum collegium admissus legatur, nisi aut Zebedæi filius, aut Alphæi, si Hierosolymorum antistes Apostolus erat, atque alter à filio Zebedæi, consequitur Alphæi filium exstitisse. Etenim Paulus in epistolâ ad Galatas Jacobum fratrem Domini Apostolum dicit, cap. 1, v. 2: *Neque veni Hierosolymam ad antecessores meos Apostolos*, id est, ad eos, quibus ante me Evangelica provincia commissa fuerat; post pauca verò: *Alium autem Apostolorum vidi neminem, nisi Jacobum fratrem Domini.* Et cap. 2, v. 9: *Jacobus, et Cephas, et Joannes, qui videbantur columnæ esse, dexteras dederunt mihi.* De Jacobo loquitur Paulus tanquàm Evangelii ministro ante se instituto, cum quo doctrinam suam conferre Hierosolymam venerat, cui erat Hierosolymitanæ Ecclesiæ cura concredita, qui non minùs Petro, et Joanne columnæ instar à Domino positæ Ecclesiam firmabat; at Jacobus ille frater Domini est; frater ergo Domini ex primis Apostolis erat; non poterat autem ille filius esse Zebedæi; Alphæi ergo filius erat. Quo uno argumento non tam acutiores quosdam criticæ studiosos confutamus Apostoli nomen à Paulo accipi in genere arbitratos pro homine, qui cum auctoritate verbum Dei annuntiaret, non pressiùs pro uno ex primis duodecim à Christo designatis, quàm eos, qui Zebedæi filium potiùs commemoratum volunt. Non enim potest is esse Zebedæi filius, qui cum Petro, et Joanne Pauli doctrinam probavit anno decimo septimo post Christi Domini ascensum in cœlum, sive paulò antequàm concilium Hierosolymis iniretur de legis Mosaicæ ritibus, in quo Jacobus Christi Domini frater post Petrum sententiam dixit. Neque Paulus adeò sollicitus erat petendæ confirmationis Evangelii sui, nisi ab iis, qui viderant, qui audierant, qui adhibiti à Domino testes fuerant, qui verè Apostoli habebantur; utrumque ergo constat et Jacobum fratrem Domini Apostolum esse, et alterum à Zebedæi filio, ex quo efficitur esse filium Alphæi; tertium verò quemdam Jacobum fratrem Domini ab utroque distinctum fingi potiùs, quàm probari.

Patrum autem nonnullis visum esse Jacobum justum nomine, et Domini fratrem à Jacobo Alphæi Apostolo distinguere, mirum non est. Debebant enim ita profectò sentire quotquot Jacobum fratrem Domini à Josepho ex priore uxore susceptum jam dixerant, si volebant quidem consentanea dicere; illorum tamen auctoritas sententiam hanc non probavit Ecclesiæ, quæ eumdem Hierosolymorum episcopum, et Domini fratrem inter Apostolos colit, quæque, nisi Apostolum fuisse crederet, prætermisisset uni ex Apostolis Alphæi filio sacram diem decernere, contra ac de cæteris Christi Apostolis fecisset, quorum solemnitatem à fidelibus celebrari voluit. Quomodò verò Alphæi filius appellari ille potuerit, si filius Cleophæ est, cum S. Hieronymo, aliisque interpretibus explicatur in hunc modum. Certum est fratrem Domini esse Mariæ filium, et ejus quidem Mariæ, quæ beatæ Virginis soror dicitur à S. Joanne, vel quòd vera esset soror, ut Hieronymus, vel quòd Josephi fratria, ut Hegesippus

dicit. Porrò vel Mariæ illius sponsus, Josephi frater, duobus nominibus appellatus est Cleophæ, et Alphæi, unde Jacobus Alphæi filius, Maria conjux Cleophæ vocari potuit; vel Cleophas Alphæum genuerat, Alphæus Jacobum, quocirca Maria Cleophæ ex patre, sive ex socero dicta fuerit, non à marito; vel Syriacæ voces חלפי, et חלפאי idem omninò sonant, ut idem prorsùs sit dicere Alphæum, quòd Cleopham, vel Maria vera beatæ Virginis soror duobus viris nupserat, primùm Alphæo, deinde Cleophæ, atque ex primo Jacobum pepererat. Quibus interpretationibus approbatis nodus omnis difficultatis dissolvitur, et quod erat obscurum, patefit cognitâ sive Jacobi propinquitate cum Christo, sive paternâ, maternàque origine, quæ et propinquitatem illam efficit, et Alphæi filium ostendit.

Nunc iterùm ad Epistolæ auctorem, atque auctoritatem veniamus. Beato Jacobo epistolam istam inter catholicas semper adscripsit veneranda antiquitas, ut ut non convenirent omnes inter se, utrùm filio Zebedæi, an filio Alphæi, an verò alteri discipulo Apostolorum ætate Hierosolymorum episcopo tribueretur. Antiquissima exemplaria potissimùm Græca, Syriaca, Latina magnum momentum adferunt, ut hanc sententiam teneamus, in quibus omnibus præscriptus titulus est, *Epistola S. Jacobi Apostoli Catholica*, vel saltem *Epistola Catholica sancti Jacobi*. Quid enim aliud significat eâ epigraphe, nisi ecclesias omnes saltem ab honoratiore quodam, et summæ auctoritatis viro, nomine Jacobo scriptam epistolam credidisse, qualem se auctor initio profitebatur, atque ob id in canonem inseruisse? Cùm autem nuperrimè demonstraverimus Jacobum tertium quemdam non inveniri ab utroque Apostolo distinctum, neque filii Zebedæi temporibus epistolam congruere, nihil restat, nisi Jacobi minoris Apostoli litteram agnoscere.

Insuper Patres Ecclesiæ Origenes, homil. 3 in Exod., et Commentariis in epist. ad Roman., cap. 5; Athanasius, orat. 4 contra Arian.; Hilarius, lib. 4 de Trinit., Cyrillus Hierosolymitanus.; Catech. mystag. 4; Basilius, lib. 1 de Baptis., cap. 2; Epiphanius, hæres. 70; Augustinus, lib. 2 contra Crescon., cap. 37, et epistolâ 29 ad Hieron., Hieronymus pluribus in locis epistolam Jacobi Apostoli dicunt. Et quidem Hieronymus, qui commentario in cap. 1 epistolæ ad Galatas fratrem Domini Jacobum in duodecim Apostolorum numero non videtur recensuisse; apertiùs tamen alibi quæstionem hanc ex instituto tractans ipsum epistolæ scriptorem, tùm Christi fuisse Apostolum asseverat; in catalogo enim scriptorum ecclesiasticorum hæc habet: *Jacobus, qui appellatur frater Domini, cognomento justus, ut nonnulli existimant, Joseph ex aliâ uxore, at autem mihi videtur, Mariæ sororis Domini, cujus Joannes in suo libro meminit, filius, post passionem Domini statim ab Apostolis Hierosolymorum episcopus ordinatus unam tantùm scripsit epistolam, quæ de septem Catholicis est.* In libro verò contra Helvidium ostendit fratrem Domini Apostolis accensendum, inquiens: *Nemini dubium est, duos fuisse Apostolos Jacobi nomine appellatos, Jacobum Zebedæi, et Jacobum Alphæi; istum nescio quem minorem Jacobum, quem Mariæ filium, nec tamen matris Domini Scriptura commemorat, Apostolum vis esse, an non? Si Apostolus est, Alphæi filius erit...; si non est Apostolus, sed tertius nescio quis Jacobus, quomodò est frater Domini putandus? Et quomodò tertius ad distinctionem majoris appellabitur minor? cùm major non inter tres, sed inter duos soleat habere distantiam, et frater Domini Apostolus sit, Paulo dicente.....* (affert hìc testimonium epistolæ ad Galatas, cap. 1, v. 2, et cap. 2, v. 9.) *Ne autem hunc putes Jacobum filium Zebedæi, lege Actus Apostolorum; jam ab Herode fuerat interemptus;* argumento igitur Hieronymi jam confectum est, quod contendimus.

Canonicam verò epistolam habendam esse satis consequitur, si vel hàc unà ratione utamur; quantò magis cùm totius Traditionis testimonio confirmetur, cuicumque demùm Jacobo acceptam referamus. Eusebius, lib. 2 Hist. Eccles., cap. 23, ait, etsi non multi antiquorum epistolæ Jacobi fratris Domini meminerint, notum tamen esse cum cæteris in quamplurimis ecclesiis publicè recipi, et approbari. Concilia Laodicenum, can. 60, et Carthaginense III, can. 47; Cyrillus Hierosolymitanus, catech. 4; Gregorius Nazianzenus, et Amphilochius apud Gregorium Nazianzenum, tom. 2, Auctor Synopseos; Rufinus in Expositione symboli; Innocentius I, epist. 3 ad Exuper.; Gelasius I, in concilio Romano; Augustinus, lib. 2 de Doctr. Christ., cap. 8, et quotquot canonem ullum Scripturam condiderunt seu Græci, seu Latini scriptores epistolam Jacobi ponunt in catalogo. Omnes ne falsos esse judicabimus, qui *stramineam*, ut arroganter, et rusticè Lutherus dixit, Scripturam pro divinâ nobis obtruserint? Sed magistri temeritatem vel ipsi Lutheri discipuli detestati sunt, nec ferre potuerunt, qui inconsultò, atque imprudenter à Martino verba illa excidisse confessi non modò à præfatione in epistolam Jacobi ea omninò sustulerunt, verùm etiam à Catholicis hàc in re non dissentiunt. Raithius inter Lutheranos non ignobilis in vindiciis versionis Germanicæ Lutheranæ, thesi 21, testis est: *Post majorem illuminationem, ut dies diem docet, verba illa duriuscula posterioribus sacrorum Librorum editionibus sunt omissa, nec post annum 1526 in ullâ ampliùs editione* straminea *vocatur.* Æquior Luthero Calvinus in argumento Commentariorum in epistolam Jacobi; *Satis habeo*, inquit, *ad epistolæ approbationem nihil in eâ reperiri Christi Apostolo indignum.* Socinus pariter Unitariorum caput, de auctoritate Scripturæ Sacræ, cap. 1, num. 2. Veterum quorumdam dubitationem, et caliginem de epistolis Jacobi, Petri, Judæ posteriore cognitione, et luce fuisse discussam, adeò consentit, ut eorum Apostolorum esse et ipse teneat, quorum nomine prænotantur: *Cùm postea tempore procedente ex judiciis hujc rei aptis cognitum fuisset istas epistolas ipsorum Apostolorum esse, exempta plerisque illa dubitatio fuit, et sic inter alias sunt numeratæ: et ea quidem, quæ Jacobi est, ante duas reliquas.*

Quæ cùm ita sint, Florentini, et Tridentini concilii post veterum testimonia judicio, et sententiæ standum est, à quibus divina, et canonica epistola fidelibus commendatur.

Non attinet jam cum Luthero, quin et Cajetano, et Erasmo, testimoniis Eusebii, et Hieronymi abuti, quorum alter de Jacobi epistolâ ait : *Pauci veterum ejus meminerunt ;* alter : *Et ipsa ab alio quodam sub nomine ejus edita asseritur ; licèt paulatim tempore procedente obtinuerit auctoritatem.* Neque iterùm attinet Apostoli nomen non legi ab initio epistolæ, ac si colligi ex eo silentio necessario deberet obscurum quemdam, et ignotum Jacobum epistolam dedisse. Nam nihil horum aut Calvinum, aut Socinum à suscipiendâ epistolâ deterruit; et hoc quidem posterius argumentum infirmum esse vel ille videt, qui opponit. Paulus Apostolus ad Philippenses scribens, utramque ad Thessalonicenses, ad Philemonem vel se Paulum nudè dicit, vel addit *Dei servum ;* eruntne ideò epistolæ istæ ab alio, quàm ab Apostolo datæ? Jacobus autem sic incipit : *Jacobus Dei, et Domini nostri Jesu Christi servus ;* non poterat verbis uti significantioribus officii sui, et dignitatis præsertim cùm ad Hebræos scriberet, qui veterum Scripturarum lectione exerciti nuntios Dei, et prophetas dici Dei servos noverant, atque ex adjectis verbis *Domini nostri Jesu Christi* intelligebant Jacobum ministrum esse legis novæ, quàm Messias condiderat. Primum autem illud de Eusebio, et Hieronymo ab ipsismet Patribus satis explicatum, clariore interpretatione non eget. Ait Eusebius à paucis veterum commemoratam epistolam, quia, cùm ex Deutero-canonicis Scripturis sit, omnes usquequaque veteres non habuit approbatores ; sed addit ipse compertum jam suâ ætate in quamplurimis ecclesiis recitari, quam, re explorata, in cæterarum apostolicarum numerum retulerant : *Quam quidem nonnulli spuriam, et supposititiam existimant..., quæ et ipsa in septem Catholicarum numero recensetur..., hanc quoque cum cæteris in plurimis Ecclesiis publicè lectitari cognovimus.* Hieronymus verò, quo nemo magis Jacobæ epistolæ auctoritatem defendit, antiquam ipsammet, de quâ Eusebius scribit, paucorum opinionem pro more suo primùm referens, eam explosam progressu temporis indicat, quia cùm Ecclesia deinceps certis rationibus perspectum habuerit à Jacobo Hierosolymorum episcopo fuisse editam, paulatim ea crevit veluti auctoritate, et suspecta esse desiit ; quemadmodùm reverà post Eusebii tempora nemo est, qui dubitabilem olim epistolam in dubitationem adduxerit.

Leviora sunt cætera, quæ partim Cajetanus, atque Erasmus, partim Lutherus reprehendunt ; et illi quidem severiores critici veritî iis assentiri, quæ non essent sibi undequaque explorata, ne viderentur temerè credere ; iste verò contemptor doctrinæ, quæ errorem suum convellit. Inquiebant illi, salutationem in epistolâ positam puram esse, et nulli salutationi cujuscumque alterius Apostolicæ litteræ conformem ; nam nihil Dei, nihil Jesu Christi, nihil gratiæ, nihilve pacis sonat, sed profano more salutem dat. Addebant scriptorem in secundo capite esse nimium veteris legis laudatorem, quod Apostolum dedecebat. Lutherus ex alio capite epistolam cum apostolicâ doctrinâ componi non posse accusat. Nam Apostolus, cap. 3 ad Roman. hominem ex fide sine operibus ; auctor verò epistolæ ex operibus, non ex fide tantùm justum fieri docet. Instat in epistolâ nullam haberi concionem de opere Christi, et doctrinâ fidei, sed tantùm de operibus prolixum sermonem ; consecutisse autem Apostolos orationem suam sermonibus de fidei doctrinâ semper inspergere ; apostolicam igitur, et sacram epistolam immeritò credi. Hæc ferè contra Jacobi epistolam ; sed prima videamus.

Miror homines acutos, quales erant Cajetanus, et Erasmus in has ineptias incidisse, nec deprehendisse quantùm à profanâ salutatio Jacobi distet. Se Dei, et Jesu Christi Domini nostri servum auctor nuncupans, dicit salutem duodecim tribubus, quæ sunt in dispersione ; salutem quidem illam, quam à Domino, cui inserviunt, precari Dei ministri solent ; est igitur aliquid sacri, quod ea salutatio sonat. Quòd si, quia gentes solebant ita salutem dicere profanum bonum deprecantes, liceret colligere profanas esse salutationes iis verbis conceptas, neque spirantes Apostoli gravitatem, esset ergo ethnica Apostolorum illa, et Seniorum in Hierosolymitano concilio ad fratres Antiochiæ salutatio, in quâ ne Jesu Christi quidem nomen adhibitum est, Actor., cap. 15 : *Apostoli, et Seniores fratres iis, qui sunt Antiochiæ, et Syriæ, et Ciliciæ fratribus ex gentibus salutem.* Quare negent jam quidquam Hierosolymâ ad Antiochenses scriptum ; aut Petri, Jacobi, et cæterorum paganum salutandi genus pariter dicant sibi non placere, quorum alterutrum dicere ne hæretici quidem audent. Mosaicæ verò legis laudes quo unquàm loco Jacobus extulit ? Idcòne quia præceptis Decalogi omnibus parendum jubet, ne si in uno defecerimus, omnium rei efficiamur? Sed et Decalogi præcepta ad Christianum populum pertinent, et fideles unum præceptum transgrediendo totam legem transgrediuntur, non quòd homicida sit adulter, si occidat, non autem mœchetur ; cæteroquin sibi non constitisset Jacobus, inquiens totam legem servari, in uno autem offendi ; sed quòd homicida ille, amissâ justitiâ, pœnam totam incurrat à lege præscriptam, et violando caput illud, ac summam præceptorum omnium : *Diliges Dominum Deum tuum*, charitatem quoque cum ejus observatione conjunctam dirimat, à quâ tota lex pendet, et prophetæ. Legem verò, de quâ scriptor loquitur, non veterem esse, sed novam versiculus 25 capitis primi satis indicat, inquiens : *Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis, et permanserit in eâ ;* lex enim perfecta libertatis ea est, quæ et viam prænonstrat, et vim suppeditat, quâ facilè, liberè, libenter præcepta impleamus, quæ non modò jubet quidquam fieri, sed confert, ut faciamus, non premit, non gravat : *Hæc est lex libertatis, non servitutis*, ait Augustinus, libro de Naturâ et Gratiâ, cap. 57 : *Non servitutis quia charitatis utique, non timoris, de quâ et Jacobus Apostolus ait,*

qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis.

Nam ad id, quod ait Lutherus, contrariam esse Jacobi doctrinam doctrinæ Pauli ; quæ tamen Calvino ita visa non est, jam à multis Patribus est responsum. Porrò Lutherus se quoque cum Simoniacis, et Nicolaitis à Jacobo confutatum sentiens hanc doctrinæ dissimilitudinem objecit, vel hoc ipso probans, se ad hæreticos illos pertinere, contra quos Jacobus Apostolus in epistolâ suâ disputaverat. Sed aliud fuit Paulo, aliud Jacobo scribendi argumentum ; ille negat opera, quæ sine fide, et gratiâ fiunt, ad justitiam conducere ; fidem propterea tanquàm radicem, et fundamentum totius justitiæ ponit, per quam ad Deum accedimus ; iste verò opera etiam requirit tanquàm fructum, totiusque ædificii perfectionem ; quæ si desint, frustra cœptum est. At *Paulus ipse*, scribit Augustinus, lib. de Fid. et Oper., cap. 14, *non quamlibet fidem quâ in Deum creditur, sed eam salubrem, planèque Evangelicam definivit, cujus opera ex dilectione procedunt.* Quis enim speret se salutem solâ fide consecuturum, nisi et benè vixerit, et bonis operibus viam Dei tenuerit? Jacobus verò opera cum fide conjungi postulat, vehementer urgens, fidem sine operibus nihil prodesse contra eos, qui, non intellectis quibusdam subobscuris Pauli sententiis, malam securitatem salutis dabant, neglectis operibus. Necesse ideò fuit Jacobo plus in operum necessitate inculcandâ insistere, quod erat ejus institutum, quàm in fide commendandâ, cujus vim plus æquo prædicabant divinæ legis subversores. Atque hinc posterior Lutheri ratiuncula dilucidè propulsatur. Etenim licèt Jacobus totum se ad opera legis laudanda contulisset, prætermissâ fide, nihil planè fecisset, quod argumenti natura non requireret, seu quòd Paulus satis superque de fidei laudibus orationem habuerat, seu quòd excutiendus esset eorum error, qui doctrinam fidei nimis extollebant ; quare iniqua esset Lutheri obtrectatio : quantò ergo erit iniquior, cùm Jacobus fidem et ipse afferri velit, ut bonorum operum initium? Quid aliud sunt illa capitis primi : *Scientes, quòd probatio fidei vestræ patientiam operatur.* Item illa : *Postulet in fide nihil hæsitans.* Iterùm : *Voluntariè genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus.* Et cap. 2, v. 22 : *Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius, et ex operibus fides consummata est*, ut multa alia præteream? Si autem Lutherus pugnaciter defendat divinam non esse epistolam, in quâ præter assensum divinis veritatibus præstitum bona opera agi oportere declaratur, tùm alterius loci hæc disputatio est, tum multos alios catholicos libros à se probatos primùm rejiciat ; imò verò omnes, et veræ sanctitatis notionem, quam fideles habent altè insitam ex animis evellat, antequàm disputet.

Ac de Epistolæ divinitate jam satis in præsentiâ ; nunc brevibus quædam adjuncta consideremus. Scripta est ad duodecim tribus extra Judææ fines dissipatas, ad Judæos nimirùm, qui ad fidem accesserant, inter gentiles autem in variis terræ partes habitatum abierant. Ad Jacobum, utpote Judæorum apostolum, Hierosolymorum episcopum præsertim attinebat Judaici generis fidelium cura, quam scripta ad eos epistola ostendit. In instituendis moribus, qui consentirent cum fide in patientiâ, charitate, bonorum operum exercitatione, moderatione linguæ, pace cum fratribus habendâ, humilitate, cæterisque virtutibus Christiano homine dignis commendandis, ut et castigandis vitiis plurimis totam operam insumpsit addens pauca de infirmorum unctione, de confessione peccatorum, de orationis vi ad varias utilitates. Brevis epistola est, simplicior, planior, sed succo plena, et solidissimis sententiis, quæ veræ virtutis amorem excitant. Ignoratur quo æræ anno litteram dederit ; verùm ex ejusdem argumento ea Pauli ad Romanos posteriorem esse colligitur, et quidem paulò ante quàm Jacobus exiret è vitâ, propè annum sexagesimum secundum missa plerùmque creditur, quemadmodùm et græco idiomate inscripta ad eos qui gentibus intermixti, græcum sermonem loquebantur.

ARTICULUS IX.

De Epistolis beati Petri duabus.

De Petri vitâ, et actionibus prætermittimus quidquam perstringere ; abuti enim otio videremur in re non necessariâ. Scripsit ipse Apostolorum Princeps duas epistolas, quarum altera nunquàm in controversiam venit ; altera multos habet obtrectatores. Illam ex urbe Româ scriptam veteres minimè dubitârunt ; ea enim in fine epistolæ appositio : *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta*, allegoricè Romam designat, urbem flagitiis deditam, justis infensam, Judæorum propriis sedibus expulsorum victricem, idololatriæ sedem Babylonis simillimam. Quod adeò veterum omnium consensu firmatum est, et rerum præteritarum memoriæ consentaneum, ut qui veram Babylonem intelligunt, sententiæ quindecim seculis perpetuò probatæ nuper se contradicere vel ipsi fateantur, ac nullâ ratione docere possint, quomodò recens commentum cum priscâ historiâ cohæreat. Quam unquàm veram Babylonem significâsset Petrus tùm temporis, cùm altera esset hebraico potissimùm habitatore vacua, et fermè deserta ; altera vix ab ullo hebraico, vel Christiano homine nosceretur, nullosque haberet Christianorum conventus? Namque in neutrâ, ex duabus, quas dicunt, Babylonis urbibus, una Chaldææ, altera Ægypti, Petrus Ecclesiam cogere potuit, cujus nomine in epistolâ salutem diceret. Chaldaica Babylon in solitudinem abierat exhausta vicinitate Seleuciæ ob id conditæ à Nicanore, ut Plinius ait, lib. 6, cap. 26 ; accesserat autem, et Caio regnante Judæos à Babyloniis multis cædibus profligatos Seleuciam se recepisse ; reliquias verò, grassante peste, abire compulsas, ut Josephus, lib. 18 Antiq., cap. ult. narrat, ex quo cognoscitur Ecclesiam ex Judæis tum ibi coalescere non potuisse. Ægyptia autem Babylon, dispersis per Pontum, Galatiam, Bithyniam, Cappadociam, Asiam Judæis, erat omninò ignota ; occupabatur etiam ab alterâ ex Romanis legionibus, quæ præsidio Ægyptum muniebant. Denique inter

græcas Ecclesias Apostolorum ætate institutas nemo est, qui unquàm recensuerit Babylonem Ægyptiam; aut primis seculis præsules ullos ibi fuisse commemoraverit; quod sanè non esset ab omnibus prætermissum, si apostolum Petrum eò se contulisse, ad fidem populares pertraxisse, Ecclesiam collegisse ex ullo monumento constaret.

Quamobrem, cùm ad litteram nequeat Babylon accipi, et per allegoriam locus ille necessariò explicari debeat, nihil æquius est, quàm Romam descriptam dicere, quæ mundi domina Palæstinam omni honore spoliatam in provinciam redegerat, Judæos magnis calamitatibus affecerat, veram Religionem vitiis abrepta usque tum ignoraverat. Assueti enim Judæi iis translatis loquendi modis, præsertim cùm et ipsi eo nomine uterentur ad regias urbes infideles nuncupandas, facilè assecuti sunt, quo ex loco Petrus scriberet. Quam rem omnibus semper ecclesiasticis scriptoribus fusse exploratissimam, ne puto quidem operæ pretium confirmare; uti et eorum opinionem prætereo, qui conjecturâ quàdam Hierosolymam eo nomine significatam crediderunt. Nam cùm Petrus scribebat, nondùm in Babylonem evaserat; tam Apostoli enim, quàm Hebræi ad fidem traducti, quibus addo et Judæos Mosaicæ legi pertinaciùs deditos, veram Religionem, aut quamdam veræ Religionis formam tenebant.

Cùm Româ missa epistola certò sit, jam quæritur tempus missionis, et quibusnam, Judæisne, an gentilibus, an utrisque missa sit. Sed primùm quis planè extricet, quod nullâ veterum memoriâ, nullis positis in epistolâ veluti notis distinguitur? Post annum decimum à Christi Domini ascensione Petrum scripsisse verba illa capitis 4 monent vers. 16: *Si autem ut Christianus non erubescat*, quæ Christi Domini discipulis inditum jam Christianorum nomen innuunt. At anno circiter 45 primùm Antiochiæ Christianos dictos ex Lucæ historiâ Actor., cap. 11, v. 26, cognoscimus. Post illud tempus in iis locis, ad quos epistolam suam dedit Apostolorum princeps, multùm Ecclesiæ excreverant (partim suâ ipsius, partim aliorum operâ; ipsemet enim ab anno trigesimo septimo ad Hierosolymitana usque vincula regiones illas excurrerat, si Eusebio, Hieronymo, Leoni Magno credimus), atque illæ ipsæ à Judæis, et gentilibus ubique afflictabantur, quam ob rem incitamentis opus erat, ne debilitarentur, ne deficerent animo, ne iniquorum injuriis cederent; cujus rei potissimùm gratiâ cùm scribere proposuisset, dedit et præclara omnibus ducendæ christianæ vitæ præcepta, et hæreticos pravis doctrinis sanum Ecclesiæ corpus inficere conantes repressit. Ex his si quid non omninò exploratum proferre licet, interpretibus, et chronologis assentimur spatio quadragesimum quintum, et quinquagesimum annum interjecto datam epistolam conjicientibus. Nemo tamen hæreticorum nos aliud hìc agentes in aliam causam trahat, velitque à nobis demonstrari eo temporis intervallo Apostolum Romam venisse, unde epistolam dare potuerit, nam properanter hæc dicimus freti Patrum traditione, quæ vana non est, etiamsi itinera Petri distinctius non prosequamur anno, et mense accuratè notatis. Pluries Romam profectus est Petrus; neque tum solum venit serius, cùm pro Christo vitam perdidit; potuit planè et anno decimo circiter post Christi mortem Romam se conferre, saltem postquàm ab angelo ereptus carcere Hierosolymitano est, in quem Herodes Agrippa eum detruserat; rursùs verò Româ Hierosolymam iter suscipere, ibique adesse in concilio, in quo de legalibus cæremoniis definitum est. Atque hæc satis sunt, ut à quadragesimo quinto anno ad quinquagesimum Româ Petrum scripsisse defendamus. Alterum de hominibus, ad quorum utilitatem Petrus scripserit, faciliore negotio expeditur, etiamsi alii utrique populo tam Judæo, quàm gentili, alii solis Judæis, solis gentilibus alii scriptum velint. Probatior enim sententia nunc est, ad Hebræos præsertim docendos, qui Christi fidem susceperant, Petrum intendisse animum, et litteram, seu quòd Hebræorum esset Apostolus, seu quòd electi advenæ dispersionis vocentur Judæi per orbem dispersi, quos et Jacobus Apostolus tribus, quæ sunt in dispersione compellavit; namque dispersos etiamnùm Judæi se dicunt, nimirùm terrâ à Deo sibi in hæreditatem datâ expulsos, extorres, exules, quo nomine gentiles comprehendi nequeunt, qui nullam singularem terræ partem à Deo dono acceperant, neque in alienis terris morabantur. Non ausim tamen S. Augustino, Thomæ, Bedæ, aliisque quibusdam interpretibus repugnare omninò, dùm nihil prohibere affirmant, quominùs Petrus etiam fideles gentium cum Judæis fide conjunctos alloqueretur; sicut et Paulus, quamvis epistolas suas in gentium gratiam daret, ad Judæos tamen et multa procul dubio pertinere oratione suâ declarabat. Nam loci illi, qui à multis proferuntur, ut ad solos Hebræos dicti, tùm Augustini, cæterorumque sententiam non infirmant, quanquàm verum esset de solis Hebræis intelligi; tùm non adeò perspicuè Hebræorum sunt proprii, quin possint et ad gentiles accommodari. Illud enim capitis 2, v. 12: *Conversationem vestram inter gentes habentes bonam*, quare non potuerit ad incircumcisos fideles dici, qui inter gentes errorum adhuc tenebris circumfusas versabantur, à quibus injurias, et contumelias sustinebant, ut statim Petrus prosequitur explicare? *Ut in eo, quod detrectant de vobis tanquàm de malefactoribus ex bonis operibus vos considerantes glorificent Deum in die visitationis.* Altera verò capitis 3, v. 6, ab exemplo Saræ petita ad mulieres adhortatio, *cujus estis filiæ*, feminis quoque olim gentilibus fieri optimè potuit. Nam Saræ filiæ sunt non illæ modò, quæ Abraham, et Saram progenitores habent, verùm etiam quotquot sunt promissionis filiæ in Abrahamo, et Sara progenitrice benedictionem consecutæ, et Saram imitantur; quapropter græcè legitur ἧς ἐγενήθητε τέκνα, *cujus factæ estis filiæ*; scilicet facientes bonum, et non timentes ullam perturbationem ad sanctam Saræ familiam accedentis.

Institutum Apostoli est tàm de fide, quàm de christianâ vitâ dicere, quæ bonis operibus probatur, et

vexationum maximè tolerantiâ ad Christi Domini exemplum. Multa ideircò in unum congerit Petrus, quæ in eum scopum omnia collineant; hortatur, ut in Christi fide immoti permaneant, à carnalibus desideriis abstineant, meminerint bonorum, quæ sunt per baptismum consecuti; Christi patientis, per quem ad novam vitam traducti sunt, vestigia sequantur; principibus, et magistratibus, dominis, majoribus quibusque à Deo constitutis obsequium præstent; atque alia hujus generis, quæ apostolicam majestatem spirant. Hanc epistolam, ut ab initio diximus, divinam esse, et canonicam semper agnovit Ecclesia; nec ab ullo quidem est unquàm dubitatum, qui canonicas quasdam novi Testamenti Scripturas approbaret, ut Origenes apud Eusebium, lib. 6, cap. 25, testatur in ipso loco, in quo omnibus probatam non esse Petri alteram candidè fatetur.

De linguæ genere, quo scripta est, vix ulla est interpretum dissensio. Plerùmque enim græco idiomate editam putant, quod Judæis per totum Orientem effusis exploratum in familiari sermone adhibebatur; nec Baronii conjectura hebraicis littoris usum Petrum dicentis, ut Marco officium græci Interpretis tribuat, approbationem ullam hactenùs habuit. Et de primâ quidem Petri epistolâ tantum dictum sit.

Secunda sancti Petri epistola, quamvis nonnullorum reprehensionem incurrerit, non minoris tamen est auctoritatis, neque minùs ab Apostolorum principe ad eosdem transmissa, quos primum ad fidei constantiam, et bonorum operum exercitationem per epistolam excitaverat. Enim verò epistolæ auctor seipsum ab exordio salutationis Simonem Petrum nominat; versibus deinde 16, 17 et 18, se adfuisse affirmat in monte sancto, cum Dominus Jesus splendidissimâ luce circumfusus divinâ veluti formâ se induerat, cumque vox è cœlo delapsa filium Patri charissimum declaraverat: Addit, cap. 3, v. 1, se alteram jam ad eos ipsos, ad quos scribebat, epistolam dare; atqui hæ notæ certissimæ sunt, ex quibus Apostolorum princeps epistolæ scriptor esse cognoscitur. Nisi enim Petro auctori tribuatur ex iis omnibus adjunctis clarè cognito, jam alter quispiam se Petrum mentibus arroganter hanc scribendi rationem tenuisset ad fallendum, isque maximam fraudem in re gravissimâ fecisset; at quomodò hæc suspicio cum epistolæ argumento componatur, cumque ingenuo, et simplici veritatis colore, qui per totam scriptionem est fusus? Cur concilia, et Patres intolerabilem hunc errorem non deprehenderunt, qui facilè detegi à quocumque debuisset, cùm tamen præ cæteris Gregorius Magnus, homil. 18, in Ezechielem ideò confutet, qui Petri dicunt non fuisse, quòd auctor dicat se in monte sancto divinum illud testimonium: *Hic est filius meus dilectus in quo mihi benè complacui*, audivisse? Sed et Athanasius, in epist. fest. in Synop., atque orat. 2 contra Arian., Cyrillus Hierosolymitanus, catech. 4, concilium Laodicenum, can. 60, Carthaginense III, can. 47; Gregorius Nazianzenus, carm. 34; Augustinus, lib. 2 de Doctrinâ Christi; Innocentius primus, in epist. ad Exuper. recensent in Scripturarum canone secundam Petri epistolam, quam præterea Origenes, homil. 7 in Josue; Hilarius, lib. 1 de Trinit.; Ambrosius, lib. de Incarn., cap. 8; Hieronymus, lib. 1 contra Jovinian., et de Scriptor. Ecclesiast. in Simone Petro ut sacram, et canonicam usurpant; imò verò vel Judas Apostolus Jesu Christi in suâ catholicâ epistolâ v. 17 et 18, videtur perhibere testimonium veritatis epistolæ hujus S. Petri, cùm inquit: *Vos autem charissimi memores estote verborum, quæ predicta sunt ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi, qui dicebant vobis, quoniam in novissimo tempore venient illusores secundùm desideria sua ambulentes in impietatibus*, quæ sunt verba secundæ Petri epistolæ, cap. 3, v. 3: *Hoc primùm scientes, quòd venient in novissimis diebus in deceptione illusores juxta proprias concupiscentias ambulantes.*

Quæ negotium facessere alicui possent, hæretici autem assumunt ad resistendum Catholicis, hæc sunt. Primò magna est hujus cum priore epistolâ Petri styli dissonantia, quam et sanctus Hieronymus non negavit; à Petro igitur scripta imprudenter dicitur. Ex hâc autem potissimùm styli dissimilitudine factum est, ut primis Ecclesiæ seculis à plerisque non modò dubitaretur, an Petri esset, verùm etiam negaretur, ut ex eodem Hieronymo habemus. Quare et Origenes apud Eusebium, lib. 6, cap. 25, et Eusebius ipse, lib. 3, cap. 25, de unâ Petri epistolâ à nemine dubitatum; de alterâ multis incertum esse scripserunt. Adeò autem tunc dubitatum est, ut Didymi Alexandrini veteris rerum ecclesiasticarum scriptoris ætate, qui propè finem IV seculi adhuc vivebat, in canonem non reciperetur; ipse verò Didymus falsatam esse pro certo teneret. Scribit enim commentario in epistolam 2 Petri: *Non est ignorandum præsentem epistolam esse falsatam, quæ licèt publicetur, non tamen in canone est.* Addit Grotius annotationibus in caput primum epistolæ II, Petri Apostolorum principem auctorem epistolæ inconsultò credi, quæ non nisi post Hierosolymitanum excidium scripta est, cùm tamen Petrus sub Nerone vitam perdiderit, antequàm Hierusalem à Romanis subverteretur. Enim verò in capite tertio imminere significatur totius mundi conflagrationem, ad quem patienter exspectandam scriptor Christianos hortatur; atqui nemo discipulorum Christi credidit citò adventurum mundi finem, nisi post eversam Judaicam rempublicam; quando ergo auctor epistolam dedit, Judaicæ res jam corruerant. Quòd si ita est non Simoni Petro, sed Simeoni, seu Simoni Hierosolymorum episcopo S. Jacobi minoris in episcopatu successòri epistola tribuenda est. Et sanè, inquit, epistolæ titulus primùm erat: *Simon servus Jesu Christi*; quidam verò, spectabiliorem volentes epistolam facere, sponte addiderunt: *Petrus et Apostolus Jesu Christi.*

Hæc tamen sine multo negotio expedire potest, qui dispersam in toto hoc opere nostro doctrinam collegerit. Enim verò multa negari possunt in priore argumento contenta. Primò, tanta non est inter utramque epistolam dissonantia, ut idem auctor dici non debeat, quanquàm S. Hieronymus unam ab alterâ distare

non repugnaverit; vis è contrario eadem sermonis, et brevitas, idem phraseon, et periodorum circuitus à multis cernitur. Secundò, argumenti mutatio styli quoque mutationem inducit, et unus, idemque sæpè scriptor diversam adhibet orationem, quæ et in sanctorum Patrum quibusdam scriptis, maximè Gregorii magni Papæ epistolis se prodit. Tertiò, styli diversitatem non in auctorem, sed in interpretem rejecit Hieronymus in epist. ad Hebid., quæst. 2, inquiens : *Duæ epistolæ, quæ feruntur Petri, stylo inter se, et charactere discrepant, structuràque verborum, ex quo intelliginus pro necessitate rerum diversis eum usum esse interpretibus.* Nam Petrus modò Marcum interpretem, id est, qui scriberet elegantiore stylo, quæ ipse divino Spiritu plenus pronuntiabat; modò Glauciam adhibebat, ut Clemens Alexandrinus lib. 7 Stromat. ex veterum sermone tradidit. Quanquàm verò ea sermonis dissimilitudo quosdam olim in dubitationem adduxerit, antequàm omnium consequentium Patrum judicio Petri esse constaret; omnis tamen dubitatio sublata est accessu consensionis perpetuæ. Illa dissonantia præterea æquiorem Luthero Calvinum non retraxit à recipiendâ tanquàm divinâ epistolâ, in quâ majestas Spiritûs sancti usquequàque apparet, ut dicit argumento commentariorum in hanc epistolam, etsi veram, et nativam phrasin Petri in ipsâ desideraret. Flacius autem Illiricus in epistolam ipsam explanationes edidit, Petri esse ne dubitans quidem, licèt cavillator sit in multis importunus.

Etsi verò Origenes, atque Eusebius unicam epistolam à S. Petro certò scriptam referant, nihil mirum, cùm eorum ætate, sive propter sermonis discrepantiam, sive propter obscuros quosdam locos nondùm satis in lucem extractos, quibusdam suspecta epistola videretur, quam universalis Ecclesia editam à beato Petro non declaraverat. Origenes tamen et in ipso loco, qui nobis opponitur, consentit Petro Apostolo adscribi : *Concedamus et ejus esse; de hâc enim ambigitur;* et homil. 7 in Josue ejus locos usurpat. Eusebius verò, lib. 3, cap. 3, veterum dubitationem jam magnâ ex parte dispulsam indicat : *Quæ verò secunda* (Petri) *appellatur, eam quidem inter sacros N. T. libros censitam non esse à majoribus accepimus; sed tamen cùm utilis esse videretur quàmplurimis, una cum reliquis sacræ Scripturæ libris studiosè lectitata est.* Majores scilicet ii, qui primùm canonem sacrarum Scripturarum texuerant, in eumque epistolas omnes indubitabiles conjecerant, quæ omnium ecclesiarum approbationem habebant, cùm nondùm de secundâ beati Petri epistolâ satis esset perspicuum, abstinuerant hanc reliquis accensere. Verùm ecclesiarum, quæ plus testari hâc de re poterant, traditione paulatim pervulgatâ, totus deinde Christianus orbis tenuit et Petri alteram paris, ejusdemque esse cum primâ auctoritatis, paucis frustra repugnantibus. Quod Eusebius, lib. 2, cap. 23, clariùs notare non potuit, quàm septem epistolas Catholicas numerando, quæ septem non sunt, nisi secunda Petri in numerum includatur; et Hieronymus in epistolâ ad Paulinum scribens : *Jacobus, Petrus, Joannes, Judas septem epistolas ediderunt;* et iterùm de scriptoribus ecclesiasticis in Petro : *Simon Petrus..., scripsit duas epistolas, quæ Catholicæ nominantur, quarum secunda à plerisque negatur propter styli cum priore dissonantiam.*

Ferri autem non potest Didymi, licèt non contemnendi scriptoris, sententia, qui ex privato errore publicam quoque fidem epistolæ detractam scripsit. Ipsi enim turpiter hallucinato visum est in iis, quæ epistolæ cap. 3, habentur de mundi renovatione Platonicum de revolutionibus seculi systema contineri, ex quo et vitiatam epistolam, et in canonem non relatam ei erat consentaneum dicere. Verùm ut primum falsum est vel ipso fatente, licèt invito, sic alterum neque vim habet, neque cum ejus ætatis ecclesiasticâ consuetudine cohæret. Non fuisset enim unquàm in Ecclesiæ conventu publicè recitata epistola, quæ Platonis deliria complecteretur, legebatur autem, ut Didymus concedit; non ergo quidquam de Platonicis mundi vicissitudinibus in epistolâ reperiebatur; ergo Ecclesiæ judicio auctor longissimè distabat à Platonicis commentis; quare et in nullam erroris, ac vitii suspicionem venire epistola poterat. Quòd si publicè legebatur in Ecclesiâ, nihil aberat, quin esset in canone; quod enim tum majus haberi poterat argumentum canonicæ epistolæ, quàm publica in Ecclesiis recitatio, cùm nondùm singulari universæ Ecclesiæ decreto canon esset constitutus, et solâ per omnes ecclesias recitatione, quæ jussu episcoporum fieret, Scripturæ probarentur? Si autem præterea sacrorum Librorum catalogos à conciliis, et Patribus contextos sine præjudicio Didymus consuluisset, ex quibus eâ ætate sacri à profanis libris discerni poterant, non dissimulâsset descriptam et secundam Petri epistolam. Athanasius nimirùm, Cyrillus Hierosolymitanus, concilia Laodicenum, et Carthaginense III, Gregorius Nazianzenus, Hilarius, qui litteris mandârunt sacrarum Scripturarum canonem, in ipsum et secundam Petri epistolam contulerunt, quos et paulò post secuti Ambrosius, Augustinus, Innocentius I, supra à nobis producti testes idem confirmârunt.

Grotii denique conjectatio licentior est, et contra veterum doctrinam, contra omnium exemplarium fidem, contra primorum Christianorum exspectationem pugnat; idcircò multa peccata eo in argumento sunt. Primò enim unde hausit Grotius olim nudum Simeonis, vel Simonis nomen sine ullo adjuncto fuisse epistolæ præfixum, quando Græci omnes, Latini, Syriaci, Arabici Codices sive MSS., sive typis editi habeant *Simon Petrus servus, et Apostolus Jesu Christi*, in omnibus iidem loci capitis tertii, quos Grotius Petri ætate recentiores judicat, æquè contineantur? Quomodò ergo licuit Grotio audaciùs affirmare non ab apostolo Petro, sed à Simone Hierosolymorum episcopo scriptam epistolam propter sententias quasdam, quæ cum Petri temporibus sibi non videntur cohærere? Fugissetne ea temporis distantia aciem Justini martyris, Origenis, Cypriani, Novatiani, quorum alter in dialogo cum Triphone, alter homil. 7 in Josue, alter, epistolâ 75, alter, lib. de Trinit., c. 8, Petrum auctorem agnovit, ut reliquos taceam supra commemoratos Patres; ut illud etiam præteream multas esse sive in capite primo, sive in tertio scribentis Apostoli notas? Ex quo et altera Grotii conjectura infirma admodùm est, neque valens probare non nisi post ruinam Judaicæ reipublicæ obtinuisse opinionem de proximo totius mundi occasu. Nam vel Apostoli Christo vivente Judaici statûs eversionem à mundi conflagratione non procul distare crediderant, et post Christi Domini mortem avidissimè tempus exspectabant, quo Hebræorum respublica labefactaretur, quòd beatum Christi regnum non nisi Hebræorum ruinis gloriosius futurum arbitrarentur. Capite enim 24 Matthæi Christus Dominus de Hierosolymorum excidio loquens, typo, et figurâ conflagrationis mundi, adjunxit et quædam de rerum omnium interitu, quem Apostoli eodem propemodùm tempore eventurum intellexerunt, unde et opinio invaluit extremum judicii diem, sive filii Dei adventum, templi, et Hierosolymorum ruinas propè consecuturum. Noluit tum Christus Apostolos ab eâ sententiâ abducere gravi de causâ, ut interpretatur Maldonatus in vers. 5, capitis ejusdem 24 : *Existimabant Apostoli hæc esse conjuncta, finem templi, et finem mundi; noluit Christus hunc illis errorem eripere, ne post templi eversionem in longum exspectationem porrigentes securi essent.* Indè factum est, ut Apostoli et ipsi de Hierosolymorum eversione sermonem habentes ad mundi excidium animum converterent, atque ex communi Christianorum persuasione utrumque conjungentium compararent sibi commodum eosdem inducendi ad fidem, ad spem, ad pietatem, ad constantiam. Petrus igitur sciens quosdam longâ expectatione promissionum Christi de Hierosolymorum excisione, de mundi fine, de regno ipsius glorioso delassari, hortatur, ut Christi gloriam, novos cœlos, novam terram patienter exspectent, atque ad hæc omnia se comparent maximâ animi puritate; Dominum enim, ait, promissa facturum, etsi differre videatur : *Quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, et mille anni sicut unus dies*, c. 3, v. 8. Porrò quid jam est in hâc hortatione, quod aut Petrum dedeceat, aut cum Petri ætatè componi non possit, si et ipse magistri exemplo primum, et secundum Domini adventum non distinxit, atque occasionem ex fidelium credulitate arripuit excitandi, quos alloquebatur ad exspectationem novorum cœlorum, novæque terræ, in quibus justitia habitaret? (vers. 13.) Valdè ergo errare Grotius nobis meritò videtur, quòd putat post Hierosolymorum demolitionem Simeonem, ejus urbis episcopum, epistolam hanc edidisse, quam boni deinde fideles ad augendam scripto fidem Petro adscripserint.

Epistolam hanc ad eosdem misit Petrus Hebræos, ad quos primam miserat, ut paulò ante ex ipsiusmet verbis explicabamus. Neque illud initium : *Simon Petrus servus, et Apostolus Jesu Christi iis, qui coæqualem nobiscum sortiti sunt fidem*, probat ethnicis datam. Nam et Hebræi potissimùm inter tot pertinacissimos fratres ad veram fidem traducti æqualem cum Petro, genere Judæo, consecuti erant credendi felicitatem. Romà pariter hæc scripta creditur, et quidem paulò ante, quàm sanguine suo fidem quam docuerat testaretur, ut verba indicant vers. 14 et 15, capitis primi : *Velox est depositio tabernaculi mei, secundùm quod et Dominus noster Jesus Christus significavit mihi. Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum.* Argumentum epistolæ in eo posuit Petrus, ut moneret fideles mendaciis falsorum doctorum non assentiri, bonis operibus assiduè intendere, traditam aliàs sibi doctrinam tenere, patienter adversa ferre, sacris Scripturis legendis incumbere, postremi judicii diem, et revocationem mortuorum ad vitam certò sperare, cavere ab indoctis, qui et Pauli Apostoli et cæteras Scripturas ad suam perditionem depravabant, à firmitate non modò non excidere, verùm etiam Christi Domini gratiâ, et cognitione augeri.

ARTICULUS X.

De Epistolis beati Joannis.

Joannem dilectum Christi discipulum tres Ecclesiæ epistolas reliquisse statim intelligimus eorum auctoritate probari, qui septem Catholicas epistolas numerant; neque enim, ut in superiore articulo adnotabamus, septem haberemus, nisi tres Joannes dedisset. Prima tamen unica est, cui ab Apostolorum ætate nulla unquàm temporum, aut locorum, aut hominum mutatio, vel vicissitudo fidem abrogavit, de cujus propterea auctoritate non disputamus, ne loquendo res certas videamur dubias facere; videretur enim probatione quàdam egere, de quo loqui esset opus. Illud autem perpetuæ Traditionis vim maximè demonstrat, nimirùm semper creditum esse Joannis epistolam, etiamsi nulla auctoris inscriptio sit; unde perspicitur non ex inscriptione, sed ex constanti Ecclesiæ fide, ac sententiâ de scripti ullius auctore esse judicandum. Et quidem Joannes, dùm nomen suum celat, multis characteribus se prodit, stylo videlicet, methodo, sententiis, charitatis mutuæ, et benevolentiæ commendatione, quam unam visum est semper in hominum animis insinuare; sed nisi his omnibus accessisset Ecclesiarum fides, multùm adhuc deesset ad nos in eâ sententiâ confirmandos, quæ jam propter approbationem perpetuam evelli ex animo nostro non potest. Tacuit autem fortasse Joannes nomen, ne aut sibi, aut ullis, ad quos scribebat, grave aliquod negotium crearet, si in Romanorum manus pervenisset epistola, quæ ad populos Romanis odiosos mittebatur.

Cùm id teneamus, conferenda opera nostra esse ut ad quos, unde, et quando Joannes epistolam miserit, videremus; sed obscura adeò res est, ut nulla spes supersit futurum, ut ullis verbis illustretur; quare ponemus in medio sententias Patrum, atque interpretum, sive habeant ii, sive careant, quo se tueantur. Auctor questionum Evangelicarum, qui Augustinus dicitur, ad Parthos inscriptam judicat, quod inter cæteros et Possidius in indiculo operum S. Augustini, et Pseudo-

Hyginus in decreto probant. Erat autem Parthis cum Romanis de imperio Orientis contentio, unde conjectura ducitur datâ operâ, propter metum Romanorum, neque de se, neque de filiolis, quos alloquebatur, quidquam Joannem in epistolâ posuisse. Nihil sanè est, quod in hâc sententiâ reprehendamus, ut nihil pariter sit, in quo certò veritatem assecutos nos esse putemus. Ligphootus in Horis hebraicis in primam epistolam ad Corinthios, cap. 1, v. 14, arbitratur ad Corinthios missam epistolam, quia, inquit, Joannes Caio scribens in epistolâ 3, v. 9, ait, se jam Ecclesiæ scripsisse (græcè enim legitur : ἔγραψα τῇ Ἐκκλησίᾳ, *scripsi Ecclesiæ*), ei utique Ecclesiæ, in quâ Caius versabatur; atqui Caius Corinthiorum Ecclesiæ membrum erat, de quo Paulus in epistolâ ad Corinthios loquitur; Joannes ergo jam ad Corinthios scripserat, quùm ad Caium scribebat. Quæ verò unquàm alia sit epistola præter hanc data Corinthiis? Verùm aliquid fortasse concluderetur hoc argumento, si Caium, vel Gaium, cui tertiam suam inscripsit Joannes epistolam, Corinthium esse virum Ligphootus primùm ostendisset; quod cùm nullâ ratione effecerit, imbecillior conjectura est, quæ nullos comprobatores habere potest. Par est inquisitionis ratio, Judæisne, an Gentilibus, an utrisque ad fidem conversis Joannes scripserit; nihil enim est vel in epistolâ ipsâ notatum, vel à veteribus traditum, quod in ullam partem potiùs trahat, quùm ad omnes eadem dicere auctor potuerit; neque iis verbis capitis 5, v. 21 : *Filioli, custodite vos à simulacris*, Gentiles potiùs, quàm Judæos ethnicis permixtos ab idololatriâ cavere jusserit.

Locus verò, in quo intexta epistola est, à Grotio dicitur Pathmos insula, in quam exul pulsus est Joannes Domitiani jussu, postquàm ex olei ferventis dolio Romæ illæsus exiverat; in quibusdam autem codicibus dicitur Ephesus. Grotius siquidem immemor quid ei consentaneum esset dicere, qui epistolam ante Hierosolymitanæ urbis excidium datam putaret, turpiter peccavit; utrumque affirmans non modò ex insulâ Pathmos, verùm et priusquàm urbs subverteretur Joannem scripsisse, quod nequit consistere. Nam quùm in Pathmos abductus Apostolus est, non ita pridem Judaico bello confecto Hierosolymæ considerant. Quamobrem aut Epheso datam dicere mallem, ubi Joannem multos annos egisse, saltem post Apostolorum Petri, et Pauli discessum è vitâ, ex traditione habemus; aut si ab exilii loco scriptam sentirem, dirutas quoque Hierosolymas faterer. Tempus denique Baronius constituit, quo Apostolus jam ab exilio reverterat; Grotius, ut nuperrimè dicebamus, quo stabant adhuc Hierosolymæ. Si quæ dicit Apostolus, cap. 2, v. 18 : *Filioli, novissima hora est; et sicut audistis quia Antichristus venit, et nunc Antichristi multi facti sunt; unde scimus, quia novissima hora est*, planè intelligerentur de proximè futurâ Hierosolymorum subversione, nihil jam esset, quod disputaretur; sed cùm à quibusdam intelligatur locus ille de adveniente judicii die, et mundi fine, ut rumor pervenerat Antichristum venisse, non magis ante, quàm post subversam Hierosolymam scribi epistola potuit. Equidem multorum Patrum sententia est, et plerùmque creditur, Cerinthum, et Simonem Magum à Joanne esse confutatos, ex quo Calmetus patere arbitratur ante Romanorum, et Judæorum bellum exaratam, quùm in eamdem, quâ Paulus, Cerinthi, et Simonis ætas inciderit, nondùm excisis Hierosolymis. Verùm et Evangelium suum contra Cerinthi errores Joannes scripsit; quod tamen post Hierosolymæ cladem à Patribus ut plurimùm scriptum censetur; et refelli tum magistros dicimus, quùm discipuli ex eorum scholâ profecti refelluntur. Quamobrem convellit optimè Joannes illorum hæreticorum doctrinam, eosque repressit, etiamsi à vivis jam abierint, eorum hæresin à pravis hominibus propagatam confutando.

Nihil igitur de hâc primâ epistolâ certò constitui potest præter id unum, Joannis esse. Multa ille complectitur contra falsos doctores, à quibus, ne se patiantur seduci, filiolos admonet suos, bona opera, et mandatorum observationem ad salutem necessaria adstruit. Jesum esse et Christum, et filium Dei inculcat; ipsum eumdem verè in carne venisse confirmat, quæ fidei capita Cerinthiani, et Simoniani sustollebant. Hortatur autem fideles, ut cum Dei charitate benevolentiam erga proximos conjungant, Dei erga nos benevolentiam imitentur, innocentiam servent, filios Dei se præstent, mundi illecebris ne capiantur : quâ in confutatione errorum, et virtutum commendatione eumdem se esse ostendit, qui et Evangelium scripsit, ut propterea non aberrâsse crediderim, qui hanc epistolam censuerunt esse quamdam veluti Evangelii præfationem.

Secunda, et tertia Joannis epistola non omnibus veteribus, neque recentioribus Joannis visa est; sed si propter quasdam animi Joannis apparentes in primâ epistolâ notas, etiam quùm nomen abesset à titulo, judicatum est, primam ei tribui oportere, cur non suscipiamus et has duas posteriores, in quibus idem spiritus cernitur, et præterea nomen, ac dignitas Joannis initio ponitur? Idem nempe ingenium, eædem sententiæ, stylus idem, eadem phraseologia; imò et verba eadem Dei, et proximi amorem spirantia in omnibus istis epistolis exstant, quod etiamsi veteres non monuissent, occurrit illicò legenti. Quapropter si quid valet judicium ex oratione ipsâ, totum in hâc re nostrâ nobis jure sumimus, ut supervacaneum sit Joannem alterum à dilecto Christi discipulo quærere epistolæ ullius scriptorem; quibus cùm accedant plurium gravissimorum veterum suffragia, nihil est ampliùs, quod vereamur canonicas Joannis scripturas dicere. Irenæus enim, lib. 1 contra hæres., secundam epistolam usurpans, Joannis discipuli Domini epistolam nominat; quis erit verò iste Joannes, nisi Evangelista fuerit? Clemens Alexandrinus, lib. 2 Stromat., cùm ex primâ Joannis testimonium producit, à majore ejus epistolâ se promere dicit, ἐν τῇ μείζονι ἐπιστολῇ; quo ostendit et alias nos habere ejusdem beati viri breviores. Tertullianus, lib. de Præscript. alteram epistolam Joannis Apostoli esse pro certo tenet, eam adhibens sine ullâ ambiguitatis significatione in causæ suæ

patrocinium. Eâdem usus est et magnus quidam concilii Carthaginensis episcopus apud Cyprianum, cùm initiatos baptismate ab hæreticis novo egere baptismo persuaderet; idque exstat in synodo Carthaginensi, sententiâ 81, inter episcoporum suffragia; Joannes Apostolus in epistolâ suâ posuit dicens : *Si quis ad vos venit, et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum* ...., quæ sunt ex epistolâ 2, vers. 10 A quarto verò, et quinto Ecclesiæ seculo adeò obtinuit hæc fides, ut à Patribus, et conciliis nihil probatum magis videatur. Alexander Alexandrinus episcopus apud Socratem, lib. 1, cap. 16, auctor Synopseos, Cyrillus Hierosolymitanus, catech. 4, Gregorius Nazianzenus in carmine de Can. Script., concilia Laodicenum, et Carthaginense III, alterum can. 60, alterum 47, Rufinus in exposit. Symbol., Augustinus, lib. 2 de Doctr. Christ., cap. 8, Innocentius 1, in epist. 3 ad Exuperium, utrumque affirmant cùm canonicam esse epistolam, tum Joannis; et Hieronymus potissimùm licèt in libro *de Viris illustribus* aliorum sententias, quasi illud et ipse sentiret, non improbârit, ad Ageruchiam tamen scribens, tum ad Evagrium, epist. 85, à communi sententiâ non discedit, apertè dicens : *Clangat tuba Evangelica filius tonitrui, quem Jesus amavit plurimùm, qui de pectore Salvatoris doctrinarum fluenta potavit : Presbyter Electæ dominæ, et filiis ejus, quos ego diligo in veritate;* quod et alibi repetit de epistolâ ad Caium.

Nihil jam nos ab hâc sententiâ dimovebunt Grotius, Erasmus, Cajetanus, qui Papiæ auctoritate decepti, et veterum quorumdam errore vim inscriptionis epistolæ non assequentium Joannis Apostoli, et Evangelistæ opus noluerunt agnoscere. Inquiunt enim, auctorem, etsi Joannes sit, non Apostoli, sed senioris nomen sibi dedisse, sive Presbyteri : *Senior Electæ dominæ*, epist. 2, v. 1; at senior Joannes, si quis fuit, non Apostolus erat, sed Apostolorum discipulus. Nam Papias, qui cum Apostolorum discipulis versatus est, ait apud Eusebium lib. 3 Hist. Eccl., cap. 29, duos Joannis nomine esse vocatos, alterum Apostolum, alterum Presbyterum atque Apostolorum discipulum, quem nullo nisi Senioris, et Presbyteri titulo insignivit; isti ergo duarum epistolarum confectio tribuenda est, non Evangelistæ. Quo Papiæ testimonio fretus Eusebius duos in Asiâ fuisse viros Joannis nomine appellatos consentit, præsertim cùm suâ ætate deo Ephesi sepulcra cineribus utriusque Joannis condendis exstructa ostenderentur; horum verò alteri, id est, Seniori adscribi oporteure duas epistolas, multi priscorum temporum non immeritò crediderunt, quibus et Hieronymus videtur favere de scriptoribus ecclesiasticis in Joannem de duabus epistolis loquens : *Reliquæ autem duæ Joannis Presbyteri asseruntur, cujus hodiè alterum sepulcrum apud Ephesum ostenditur;* quam Senioris tantùm, non Apostoli personam facilè cognoscet, qui tertiam epistolam legerit, in quâ auctor se contemni, à Diotrephe non recipi, figi maledictis asserit. Credibile enim non est Christianum virum aliis officio, et dignitate in Ecclesiâ præstantem, vel præstare cupien tem, ita fuisse Apostolo injuriosum, ut ne eum quidem reciperet. Reverà seriùs in varias linguas duarum epistolarum exemplaria traduci cœperunt; quid autem ex hâc Ecclesiarum incuriâ in comparandis sibi earum apographis colligamus, nisi ab initio epistolas illas fuisse rejectas?

Non est sanè difficile has conjecturas refellere, quas jam Patrum testimonia infirmârunt. Auctor quidem se vocat Seniorem, sive Πρεσβύτερον, non Joannem, neque Apostolum, quia cognitus optimæ matronæ erat, et Caio, ad quos scribebat, et verebatur fortassè, ne explicatiùs se nominando, quid cui detrimenti afferret, aut malè acciperentur litteræ, si in aliorum manus venissent. At ipse primæ quoque epistolæ nullum nomen præposuit, quod et Paulus interdùm fecit; non erat ergo insolens prætermitti nomen ab auctore. Deinde nomen Presbyteri in novo Testamento non ætatis nomen est, sed officii iis tributum, qui primas habent in Ecclesiâ; qui prudentiâ, consilio, scientiâ aliis præsunt; qui episcopi, et sacerdotis munere funguntur. Nam etsi vox Πρεσβύτερου ad ætatem referatur, tamen cùm in provectâ ætate gravitas, prudentia, consilium existant, translata vox est ad ecclesiasticam dignitatem significandam, quæ dotes illas omnes postulat, quod et Laurentius Valla rigidior verborum explicator, et censor in notis ad nostrum tituium confitetur. Hoc nomine se et Petrus vocat epist. 1, c. 5, v. 1 : *Seniores ergo, qui sunt in vobis, obsecro consenior*, id est, συμπρεσβύτερος; quamobrèm si compresbyterum Petrum dicimus, apostolico officio non detracto, quare Joannes Presbyter simul non erit et Apostolus, cùm Apostolus totius Asiæ primas esset?

Papiæ testimonium apud Eusebium quosdam olim in errorem pertraxit, putantes alterum Joannem Presbyterum Apostolorum discipulum, cujus ille meminerat epistolarum esse auctorem. Verùm, ut Papias nemini auctor fuit, cur ita sentiretur; sic isti illius auctoritate deseruntur. Nam Papias Joannem alterum non propter dignitatem, sed provectioris ætatis causâ seniorem appellavit, ut totum Eusebii testimonium legenti fit manifestum. Ait enim, se existimâsse majorem ex hominum adhuc superstitum vivâ voce, quàm ex librorum lectione capere utilitatem posse; quamobrem quærebat ex iis, qui se majores natu essent, quid ab aliis ætate majoribus audiverant, ut sic faciliùs perveniret ad testimonia Apostolorum vivâ voce tradita. Inter eos seniores, quos de priscis rebus percunctabatur, duos nominat, Aristionem quemdam, et Joannem, et illum quidem huic præponit; non ergo dignitatis, sed ætatis ratione habitâ Joanni *Senioris* nomen tribuit, contra quàm in epistolis sumatur, ubi procul dubio ad officium refertur. Tum Joannem illum ullas scripsisse litteras non commemorat, ex quo potuerint verisimiliter ecclesiastici scriptores Papiæ verbis uti, ut novum Joannem, quem ignoramus quis fuerit, epistolarum auctorem facerent. Fuerit igitur Joannes alter nomine *Senior*, ut Papias tradidit; ea tamen nominis communitas infirmum argumentum est abjudicandi epistolas Joanni Christi discipulo, quem

Latina, et Græca Ecclesia trium epistolarum auctorem tenet, quem Syriaca, atque Arabica exemplaria tribus epistolis ex ordine in canonem relatis eumdem esse omnium auctorem probant, quem concilia, et Patres traditione ducti Electæ matronæ, et Caio epistolas dedisse testantur.

Quapropter Eusebius, relato Papiæ dicto, duos Joannes fuisse ad summum non repugnat; addit enim, *ex quo fit, ut vera videatur esse narratio illorum* (Rufinus vertit *Arianorum*), *qui duos eodem nomine appellatos in Asiâ vixisse dixerunt, et apud Ephesum duo esse sepulcra, et utrumque Joannis hactenus nominari.* At de duarum epistolarum scriptore ne verbum quidem loquitur, etsi de revelatione, id est, Apocalypsi aliquid dicat; unde pessimè concluditur confirmatam fuisse ab Eusebio eorum opinionem, qui in Papiæ verbis plus intelligebant quàm ille dixisset. Hieronymus verò ex aliorum sententiâ loquitur de duplici sepulcro duobus epistolarum scriptoribus exstructo, non ex suâ; in opposito enim loco prosequitur : *Nonnulli putant duas memorias ejusdem Joannis Evangelistæ esse;* tum ibidem in Papiâ loquens, iterùm de monumento illo duplici ait : *Hoc autem dicimus propter superiorem opinionem quam à plerisque retulimus traditam duas posteriores epistolas Joannis, non Apostoli esse, sed Presbyteri.* In epistolis demùm ad Ageruchiam, ad Evagrium, et in epistolâ 103, recitat sub nomine B. Joannis Apostoli initia epistolarum secundæ et tertiæ, de quibus præsens est quæstio.

Ex Diotrephis deinde, Christiani hominis, et Ecclesiæ veluti Præfecti arrogantiâ, quâ Joanni scriptori tertiæ epistolæ obtrectabat, perperàm colligitur seniorem eum tantùm fuisse, non Apostolum summæ auctoritatis, ac si nemo unquàm ex domesticis fidei restitisset Apostolis. Quanta Petrus, quanta Paulus, quanta Jacobus ab iisnet perpessi sunt, qui Christo nomen dederant, quales erant Simon, Cerinthus, eorumque discipuli, qui sanctissimos Apostolos multis jurgiis lacessiverunt?

Repudiatas demùm fuisse ab Ecclesiis ullis duas epistolas, quis nisi temerè affirmaverit? Aliud est in canonem non admittere Scripturas quasdam, atque an Apostoli sint, judicium cohibere, quousque planissimè res constiterit; aliud apocryphas, et Spiritu sancto indignas reputare. Primùm damus fecisse nonnullas Ecclesias, quod et in paribus causis sæpè fecerunt, cùm quædam dubitandi ratio suboriebatur; alterum nec damus, nec ullus unquàm extorquebit, neque ipse demonstrabit. Seriùs, an ociùs traductæ in varia idiomata epistolæ sint, inceptum est multis inquirere, ubi Clementis Alexandrini, atque Irenæi vetustissimorum Patrum testimonia proferuntur, atque omnium Latinorum, Græcorum, Syrorum, aliorumque Orientalium exemplaria utramque epistolam exhibentia. Illud certò affirmamus nunquàm probatum iri ab ullis Ecclesiis cujuscumque nationis secundam et tertiam Joannis epistolam fuisse rejectas.

Harum epistolarum altera Electæ inscripta est, altera Caio, ut monuimus. Nobilis quædam matrona non procul Epheso degens Electa nomine fuisse, ut plurimùm dicitur, cui Joannes per epistolam gratulatus est christianam vitam filiorum, atque hortationes dedit ad fovendam charitatem, ad præcepta Dei observanda, vitandosque fidei inimicos, Jesum Christum in carne venisse negantes. Fieri etiam potest Electam ideò generali significatione dictam, quòd christianam fidem amplexa in eâ permaneret; quòd fortassè in diaconissam esset electa, ac veluti mater in eâ Ecclesiâ, in quâ erat, haberetur; non quòd Electa esset aut nomine, aut cognomento. Nam, quod ab aliquibus dicitur, Electæ nomine Ecclesiam potiùs designatam, cui litteras dedit Joannes, quam singularem feminam fide conspicuam, placere non potest. Absurda enim mihi videtur inscriptio, et ab Apostolorum sive ætate, sive gravitate aliena : *Senior Electæ Dominæ....* Insolens et illud versiculi quinti : *Et nunc rogo te, Domina*, si florenti Ecclesiæ, ut quidam volunt, hæc dicerentur. Quis enim audivit unquàm *Dominæ* titulum Ecclesiæ datum? Etsi enim opponant, credibile non esse duas sorores eodem nomine *Electæ* vocatas; duas idcircò potiùs Ecclesias debere intelligi, quarum altera alteri salutem diceret : *Salutant te filii sororis tuæ Electæ*, vers. ult., tamen credibilius est, et sorori alteri ob parem virtutem, et officium idem quoque nomen datum esse; vel sanè nihil vetat, quin legamus : *Salutant te filii sororis tuæ, ò Electa.*

Gaius, sive Caius nemo certè dicere potest quis, aut unde fuerit. Caius alter est Corinthius in epistolis D. Pauli ad Romanos, et 1 ad Corinthios commemoratus; alter Derbæus in Actis Apostolorum, cap. 2; fortassè est et tertius ab utroque distinctus, Macedo dictus, ibid., cap. 19. Sed quis affirmet hos adhuc vixisse, cùm Joannes seriùs scriberet? Quis etiam Caium à Joanne *filium* appellatum non potiùs ab ipso in fide genitum fuisse credat, cùm tamen ii essent Pauli discipuli? Operam profectò in re obscurissimâ nihil profuturam insumunt, qui Caii hujus vestigia persequuntur. Quisquis ille sit, testatur Joannes se magnam percepisse voluptatem, cùm sibi nuntiatum est pietate, et charitate illum esse præstantem. Dicit inter cætera juxta Græcum textum : ἔγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ, *scripsi Ecclesiæ;* juxta Latinum verò fortassè rectiùs : *Scripsissem forsitan Ecclesiæ; sed is qui amat primatum gerere in eis, Diotrephes, non recipit nos*, vers. 9. Deinde minatur, si illùc profectionem fecerit, quam cogitabat, Diotrephen non fore maleficii, et maledicti reprehensionem effugiturum; quæ, ni fallimur, signa sunt, Caium cujusdam Asiæ urbis non procul Epheso distantis habitatorem fuisse. Quis enim facilè putet Joannem provectæ ætatis, fortassè post suam ab exilio liberationem, longum iter suscipere constituisse ad compescendam hominis audaciam?

ARTICULUS XI.

De Epistolâ beati Judæ.

Si operam nostram postularet poni in re non necessariâ, qui plura de epistolâ S. Judæ sive auctore, sive auctoritate à nobis requireret, vel cùm maximè abunda-

remus otio, quid ni imprudens sit in tantâ inopiâ, et summâ, penè dixero charitate? Auctor epistolæ est *Judas Jesu Christi servus, frater autem Jacobi*, Thadæus cognomento, et Zelotes appellatus, de cujus genere, et familiâ non attinet dicere, postquàm in superiore articulo de Jacobo disputatum est. Et ipsum quidem auctorem esse tota antiquitas, claris, et doctis viris constans, memoriæ prodidit. Origenes, tom. 9, comment. in Matth., et homil. 7 in Josue, de Judâ Apostolo hæc habet : *Judas Apostolus epistolam scripsit paucorum quidem versuum, plenam verò efficacibus verbis gratiæ cœlestis.* Clemens Alexandrinus utroque 3 libro Stromat., et Pedag., Judam se Domini servum, et Jacobi fratrem dicere satis habuisse, inquit, fratrem autem Domini se non appellàsse, quòd ejus pudoris, et modestiæ fuit. Tertullianus, de Cultu femin., cap. 7, non modò Apostoli Judæ epistolam esse dicit, verùm etiam inde librum Enoch in eâ commemoratum divinum haberi oportere concludit. Eusebius, quæ de Jacobi, et Joannis epistolis, eadem et de istâ loquitur. Concilia, et Patres omnes, in quibus præsidium causæ collocavimus, quam de Petri, Jacobi, et Joannis epistolis susceperamus, iisdem ipsis in locis apostolicæ istius epistolæ auctoritatem tuentur. Ex quo etiam cognoscitur à IV seculo, et deinceps exemptam ab omnium et fidelium, et Ecclesiarum animis suspicionem illam, in quam olim apud quosdam ventum erat, de epistolæ auctore, et dignitate, ut verè testari potuerit S. Hieronymus de Viris illustribus in Judâ, *auctoritatem vetustate jam, et usu meruisse, et inter sanctas Scripturas computari.* Atque id persuasum adeò Unitariis est, et Augustanæ confessionis vindicibus, ut nemo jam reperiatur, qui Lutheri vel audaciora verba probet, vel consilium avertendi suos ab adhibendâ epistolæ fide. Calvinus quoque argumento commentariorum in epistolam Judæ non potuit, quin posteriorum omnium Patrum affirmationem priorum quorumdam disputationi anteposuerit; ait enim, etsi inter veteres dissensio fuerit; tamen quòd utilissima epistolæ lectio sit, quòd nihil cum apostolicæ doctrinæ puritate non consentaneum contineat, quòd multò jam tempore omnes probi viri pro authenticâ habuerint, se libentissimè aliis sacris epistolis adjungere.

Jam Patres, atque interpretes duplex gravius argumentum dissolverunt, quod aliquos ab epistolæ assensu detrahere videbatur; est autem illud, quia assumitur à Scriptore testimonium ex libro Enoch, qui omnium judicio apocryphus est; assumitur et alterum ab altero apocrypho libro, cujus titulus erat : *Assumptio Mosis;* ergo et epistola non potest nisi apocrypha esse. Dicimus enim cum Patribus, atque interpretibus primò non constare, utrùm ab ullo libro potiùs, quàm à Traditione, vel divinâ Revelatione acceperit Judas, quæ de Enocho, et de Michaelis Archangeli disputatione cum diabolo scripsit versibus 9 et 14 : *Cùm Michael Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Mosis corpore.... Prophetavit autem et de his septimus ab Adam Enoch dicens : Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis.* Nam quemadmodùm Apostolus Paulus, epist. 2 ad Timoth., cap. 3, v. 8, Joannes, et Mambre restitisse Mosi scripsit, non ullius libri, sed traditionis monumento ductus; sic Judas Enochi verba, et dæmonis cum Michaele archangelo concertationem, quæ ex traditione, non ex ullo scripto crederentur, epistolæ inserere potuit. Deinde ut Origenes, et apertiùs Hieronymus, in cap. 1 epist. ad Tit. docet; esto auctor epistolæ ab apocrypho libro testimonia excerpserit; epistolæ tamen auctoritas non minuitur; neque indignum Apostolo est opportunè ex apocryphis scripturis aliquid efficere. Paulus sine ullo Apostolici officii detrimento ab Arato, à Menandro, ab Epimenide, à gentilium scriptis quasdam sententias sumpsit, quibus commodè usus est ad gentiles instituendos, vel objurgandos; cur ergo Judas ab Hebræorum libris quædam haurire non potuit instituto suo confirmando accommodatissima? Etsi enim libri essent apocryphi, verùm aliquid continebant, quod Judas divino lumine illustratus à falso secrevit, atque usurpavit. Nam multi sunt apud Hebræos libri, quos perperàm patriarchis suis tribuit gens Hebraica, eorumque nomine vulgavit, quòd nonnulla, quæ à patriarchis suis credebantur tradita, in eos libros conjecta sint, ex quorum numero est liber Enoch multis cæterùm plenus ineptiis; sed quemadmodùm in fabulis ferè nihil tam pravum est, quin aliquid veri et boni exhibeatur; sic in libro Enoch inter commenta, et deliria somniantium Hebræorum quid erat sincerum, atque integrum, dignum quod Apostolico scripto insereretur.

Cætera, quæ Grotio suspicionem creant, nihil commovent virum, qui levibus conjecturis non soleat abduci à majorum fide; quæ enim profert, vix quidquam habent momenti. Ait in admotationibus in epistolam Judæ : *Si Apostolica fuisset habita hæc epistola, versa fuisset in omnes linguas, et recepta per omnes Ecclesias;* in linguam autem Syriacam olim traducta non erat : aberat enim à Syrorum codicibus, neque in omnibus Ecclesiis suscipiebatur. Quamobrem addit : credendum potiùs est Judam Hierosolymorum episcopum, qui II seculo Hadriano imperante florebat, epistolam istam edidisse, cujus initio exscriptor quidam, ut auctoritatem majorem conciliaret, et apostolicam esse confirmaret, additamentum illud fecit : *Frater autem Jacobi*, cùm in primigeniis codicibus scriptum esset tantùm, *Judas Jesu Christi servus.*

Equidem si semper, si ab omnibus, si ubique, si dissentiente nemine creditum esset Judæ apostoli esse epistolam, fieri non potuisset, quin in omnia idiomata ab initio ea traduceretur, et propagaretur per universas Ecclesias; sed si quidam de hoc ipso dubitârunt, an, cujus nomen prænotabatur, ille scripsisset, quid miremur ab unius nationis exemplaribus abfuisse, aut ab omnibus Ecclesiis non probatam? Dubitârunt alterum plerique propter apocryphos in eâ, ut putabant, commemoratos libros, vel saltem doctrinam ab apocryphis libris excerptam; ii igitur neque illâ uti, neque inter sacras Scripturas recensere debuerunt. Cæterùm, cùm scipsum Judam Jesu Christi servum nominet; cùm à secundi seculi scriptoribus